

СТАНОВИЩЕ

От доц. д-р Владимир Велинов, дм,
хоноруван преподавател във ВСУ „Черноризец Храбър“
вписан под № 680 в Експертна листа на членове на журита и арбитри

По дисертация за получаване на образователно-научна степен
„доктор“ на тема

„ПСИХОЛОГИЧЕСКИ АСПЕКТИ НА ВЗАИМОВРЪЗКИТЕ В СЕМЕЙСТВОТО“

Автор Гергана Василева Годорова

Научен ръководител: Доц. д-р Красимир Иванов, дпс

Дисертацията е разработена в обем от обем 161 страници, включващи съдържание, библиография и 3 приложения. Литературната справка е от 95 заглавия, от тях 67 на български език, последните цитирани автори са от 2015 г. Резултатите са представени в 26 таблици и 11 графики. За илюстрация към една от хипотезите е приложена фигура.

В увода (10 стр.) са представени данни от НСИ относно браковете и разводите, вкл. динамиката при двойките живеещи на семейни начала. Коментирани са патриархалният стил на традиционното семейство у нас, влиянието на материалните затруднения, сложните социални роли и вероятните личностови дефицити, свързани с дисфункционалност на семейството. Накратко са представени предизвикателствата пред семейната терапия и значението на личностовите параметри на индивидите.

Като цел е формулирано намерението „да се изследват взаимовръзките в семействата като основа на по-дълбоки причини за конфликти и раздели и да се предложат стратегии за подобряване и укрепване на семейните отношения в светлината на съвременни концепции в семейната терапия“, откъдето са определени и задачите – изследване на комуникациите и стабилитета в общуването между партньорите, на индивидуалните им особености, на съзнаваните и несъзнавани механизми на конфликтите, както и предлагане на терапевтичен модел.

Обектът на изследването (семейства и двойки живеещи на семейни начала) е адекватен на целта и задачите, а като предмет на изследването са приети моделите на взаимодействие между партньорите в двойката.

Теоретичното изложение на докторантурата следва обмислен логичен модел и развитие на тематиката.

Първа глава (36 стр.) дефинира семейството в концепцията на системния подход. Подчертани са специфичната структура и динамика. Изясняването на обичайните кризисни етапи във функционирането на семейството са представени структурирано, наред с вероятните и възможни фактори, нарушаващи балансираните отношения. Конкретни деструктивни тенденции в дисфункционалните семейства и различията им от стабилно функциониращите семейства също са анализирани. Представени са варианти на дисфункционални семейства, от които могат да бъдат очертани перспективи за преодоляването на дисфункционалността.

Във втора глава (49 стр.) са представени едни от най-съществените теоретични концепции на докторантурата – значението на индивидуалните особености на партньорите и на комуникацията в семейството за стабилното функциониране на системата. Анализите на базисните аспекти на комуникацията и на дисфункционалните ѝ модели очертават другата съществена област. Отделено е особено внимание на индивидуалните когнитивни схеми (модели). Коментират се и някои известни и успешни стратегии за стабилизиране на общуването и повишаване на удовлетвореността от връзката.

В трета глава (38 стр.) подробно и систематизирано са представени резултатите от планираните изследвания. Най-напред е изяснена методологията, което макар и кратко включване илюстрира сериозната теоретична база на докторанта. Подробно са представени обекта, предмета, целта и методиката, но най-същественният теоретичен елемент в тази глава са повдигнатите хипотези - че общата удовлетвореност от връзката се влияе от емоционалната зависимост на партньорите и от техните комуникативни умения, че развитието на комуникативните умения на партньорите повишава общата удовлетвореност от връзката, че степента на емоционална зависимост на партньорите е свързана с нивото на нервно-психичното напрежение на всеки от тях и нивото на тревожност (т.е. колкото по-емоционално зависими са един от друг, толкова по-големи са напрежението и тревожността им) и че между комуникативните умения и семейната адаптация има взаимно влияние. Представен е ползвания инструментариум. След описание на резултатите са направени обобщения относно достоверността на повдигнатите хипотези. Интерес представляват

и бегли споменатите насоки за бъдещи изследвания, които илюстрират нагласата на авторката към задълбочаване на научните търсения.

Четвъртата глава съдържа (11 стр.) терапевтичен модел за преодоляване на конфликти и проблеми в семейството чрез подобряване на комуникацията и взаимоотношенията, което всъщност е приносът към разрешаването на една нередка социална ситуация.

Заклучението (2 стр.) излага основни страни на позитивното себевъзприемане и значението му за комуникацията с околните и със света. На базата на общоутвърдени принципи и подходи във фамилната терапия авторката подчертава значението на системния подход в тази терапия, изяснява някои от факторите за дестабилизирането на семейството, особено типа и стил на общуването между партньорите, личностовите им параметри, креативното начало в отношенията и ролите.

Подробното представяне на резултатите илюстрира актуалността на тематика на дисертацията.

Относно качествената интерпретация на анализирания текст е необходимо да се подчертае, че авторката е представила богат теоретичен материал и добро познаване на основните теоретични концепции. Анализите са задълбочени. Ясно е представена и личната ѝ платформа.

В заключение – становището ми по дисертацията на Гергана Василева Тодорова за получаване на образователно-научната степен „доктор” на тема „Психологически аспекти на взаимовръзките в семейството” е категорично позитивно, като препоръчвам на почитаемото научно жури да ѝ присъди тази степен.

Подпис:

София, 01 декември 2017 г.